

Fedža Šehović

Kurbe

Režiser Jure Ivanušič

Feda Šehović

KURBE

Komedija iz prve svetovne vojne v osmih slikah

Prevajalec: Bruno Hartman

Režiser: Jure Ivanušič

Lektorica: Tatjana Stanič

Scenograf: Jaro Ješe

Kostumografinja: Anjana Pavlič

Avtorja glasbe: Nana Forte in Jure Ivanušič

Koreografinja: Laura Ivančič

Asistentka režiserja: Anica Horvat

Igralska zasedba:

ŠEFICA (baletne skupine, v resnici gospa Franja, Dubrovničanka, ki pa se izdaja za čistokrvno Nemko) **Lili Bačer Kermavner**

GRETA (članica skupine, v resnici Pera, tudi Dubrovničanka) **Pia Fabijan**

ADELA (članica skupine, Slovenka) **Urška Klajn Marion**

PEPINA (članica skupine, Tržačanka) **Ana Ribič**

ERŽIKA (članica skupine, Madžarka) **Maja Jaklin**

KRISTINA (članica skupine, Čehinja) **Jerica Majerhold Ostrovršnik**

ANICA (najstarejša članica skupine, Zagrebčanka) **Barbara Lečnik Spaic**

DIETLER (stotnik, komandant trdnjave) **Gregor Usenik**

POROČNIK **Samo Ravnikar**

ANGLEŽ (kapitan angleške vojske) **Srečko Kermavner**

Drugi sodelavci:

Vodja predstave, rekviziterka: **Sinja Glavan** | Šepetalka: **Zdenka Muha**

| Oblikovalec svetlobe, lučni in scenski tehnik: **Gregor Törner** | Tonski in

scenski tehnik: **Matija Kastelic** | Oblikovanje maske in frizur: **Incognito**

design | Maska: **Incognito design** in **Lora Burzič** | Garderober: **Marko Skok**

Za pomoč pri oblikovanju različnih govorov se zahvaljujemo: Mirjana Grabič, Nejc Cijan Garlatti (italijanščina), Lara Rajnišová (češčina), Ivan Čuić (hrvaščina), Meta Černe (gorenjščina) in Melinda Törökgörgy Škufca (madžarščina).

Premiera: 14. februar 2025 na Šentjakobskem odru

Predstava traja 1 uro in 45 minut in nima odmora.

Barbara Lečnik Spaic, Lili Bačer Kermavner, Maja Jaklin, Jerica Majerhold Ostrovršnik, Ana Ribič, Urška Klajn Marion in Pia Fabijan

»Samo fanatik zna veliko resnico spremeniti v veliko zablodo.«

Jure, prvič se predstavljaš v Šentjakobskem gledališču kot režiser. Igra Feđe Šehovića Kurbe je svojevrsten izziv. S čim te je Šehovićeveva pisava navdihovala in katere vsebinske poudarke si želiš izpostaviti v uprizoritvi?

Avtor je večč pisanja za gledališče, kar se v najlepši luči prikaže pri pričujočem tekstu, ki je za sedemdeseta, ko je bil napisan, celo zelo liberalen in je še danes uprizarjan. Pa ne samo zaradi duhovitega in verodostojnega prikaza tako imenovane plesne skupine, ki ob koncu prve svetovne vojne gostuje po zakotnih garnizijah avstroogrške vojske ter ostane na nekem jadranskem otoku, in tudi ne samo zaradi tragikomičnosti situacije same, ki jo kasneje že skoraj do absurda pripeljejo dejanja stotnika Dietlerja, temveč tudi zaradi vprašanj, ki si jih človek zastavlja ob koncu vojne oziroma v vsakem prehajanju iz starega v nov družbeni in politični red. Ima seveda tudi elemente bulvarke ter ponuja odlične igralske kreacije; in povabila sem izjemno vesel.

Kljub komični predpostavki v besedilu (in uprizoritvi) v ospredje prihaja cela paleta vsebin: vojna/vojska, medčloveški odnosi, ljubezen ... Ali uprizoritev nosi kakšno posebno sporočilo na te teme?

Seveda. Kot že rečeno, je fabula postavljena v leto 1918, v zadnje dneve 1. svetovne vojne, ko se bo na novo razdelil večji del Evrope. Monarhija razpada, odpira se ječa narodov, snujejo se nove države in z njimi novi ljudje na novih pozicijah. S Šehovićevim tekstom spremljamo nižji sloj sleherne družbene lestvice, vendar z distanco iz nekega minulega časa in skozi prizmo malega človeka, ki zrcali tudi našo sodobnost. Vprašanja so bila takrat in so tudi danes enaka: ali je mogoče prostitutke moralno rehabilitirati; kaj je pravzaprav država, če ni samo še

Maja Jaklin in Urška Klajn Marion

delniška družba; kaj je škodljiva ali koristna ideologija; kdo je intelektualec in kaj pomeni za družbo? Ter na koncu oziroma najprej - kdo dobi in kdo plača?

Obkroženi smo z vojnami, tragedijami in nasiljem. Ali ima lahko uprizoritev Kurb tudi mirovniško sporočilo?

Za stotnika v zgodbi je vsak intelektualec potencialni državni sovražnik. Ko smo v dobi digitalizacije pod perutjo demokracije očitno spet v času faraonov, torej v času enormno bogatih posameznikov po svetu in državah, nam *Kurbe* ponujajo ogledalo, kako se lahko čez noč na glavo postavi hierarhija in družbeni red. Vprašaš se, kakšni ljudje se lahko znajdejo na pozicijah moči. Bolj kot mirovniško sporočilo per se, besedilo slika predvsem nevarnost, grozo norega fanatizma ter zlorabljanja moči in rekel bi, da nosi tudi sporočilo nujnega revolta, upora.

Kaj je z ljubeznijo v času vojne?

Ljubezen je vojna, je nekoč pel Aznavour. Nekako je neizpodbitno dejstvo, da v vojni ne moreš biti nevtralen in da vojna iz ljudi iztisne najboljše ali pa najslabše. Ni vmesne poti. Kot je ni v ljubezni.

Besedilo ima tudi lep nabor duhovitih domislic, replik in situacij. Katera izmed njih ti je ljuba?

Recimo »Samo fanatik zna veliko resnico spremeniti v veliko zablodo.«

Kaj ti pomeni komično in kako vidiš položaj komedije danes? Kako zahteven izziv so Kurbe?

Medčloveški odnosi so bili in bodo zmeraj material za humor, ki je najkrajša razdalja med ljudmi. Osnovna čustva, kot so ljubezen, veselje, strah in kompleksnejša, kot recimo pohlep, ljubosumje, zavist, pa seveda tudi nerodnost in neumnost, vse

Pepina: Vsaj tule med nami ni prav nič težko povedati, kaj v resnici sem in s čim se v resnici ukvarjam!

Adela: Me smo vendarle umetnice, balerine. Tako vsaj nas imajo zapisane v knjigah.

Šefica: Drži.

Pepina: Kurbe smo, draga kolegica!

Adela: Jaz že nisem kurba!

Eržika: Kajpada, ona je umetnica!

Kristina: Umetnica svojega posla!

to je od nekdanj vir komičnega, pisanja in uprizarjanja komedij in zato se tudi danes poistovetiš s *Kurbami*. Saj je pravzaprav hecen že sam začetek zgodbe, jutro, ko postane jasno, da so jo ponoči z otoka pobrisali vsi vojaki in se predali Italijanom. Res pa je, da je komedija najzahtevnejši gledališki žanr. Da bi bila dobra, zahteva natančnost, disciplino in pa seveda – smeh.

S Šentjakobskim gledališčem sodeluješ prvič. Kako si doživel proces? V čem te je navdihoval?

Ni umetnosti brez veselja do tega, kar počneš. Radost je inspirativna. Ampak ker živimo v času hiperkapitalizma in narcisov, ki si domišljajo, da vladajo sončnemu sistemu, ter v poplavih in hudournikih vsega, česar ne potrebuješ in je prostora za inspiracijo resnično zelo malo, me je žar vseh sodelujočih naravnost fasciniral. V takih situacijah znova analiziraš svoj odnos do umetnosti; in če ne drugega, te žar zagrabi in že si v ognju resničnega, pravega, žlahtnega v najlepšem pomenu besede – gledališča.

Za konec pa sklepna misel: V čem je Šentjakobsko pomembno?

Šentjakobsko je ne samo pomembno, ampak nujno potrebno; potrebujemo ga tako kot vodo.

Pogovarjal se je Rok Andres.

»Z največjim navdušenjem!«

Ko me je pred tridesetimi leti režiser Andrej Stojan povabil, da prevzamem vlogo ene od *umetnic baletne skupine* v komediji *Kurbe* hrvaškega dramatika Feđe Šehovića, si niti približno nisem predstavljala, kako težak in hkrati silno zabaven bo študij uprizoritve dramskega besedila, v katerem avtor tematizira fiktivno absurdno vojno situacijo: na eno stran bojne linije postavi politiko, fanatizem, denar, laž, preračunljivost, prevaro, na drugo stran upanje, hrepenenje, ljubezen, zdrav razum, intelekt in človečnost, obe liniji pa kot svojevrsten oficir za zveze povezuje seks. Šehovićeve kurbe so polnokrvne »umetnice« svojega posla; zbrane z vseh koncev nekdanje avstro-ogrske monarhije se kot baletna skupina selijo od garnizona do garnizona, da zabavajo vojake, ki so v imenu domovine prisiljeni slepo ubogati ukaze nadrejenih. Odločnim, temperamentnim, vsega hudega vajenim marginalkam kakopak hitro zavre kri, en dva tri se sporečejo in si zmečejo v obraz vse mogoče – v tretji sliki prvega dejanja si na primer takole skočijo v lase Slovenka, Hrvatica, Čehinja in Madžarka:¹

ADELA: Ti si tud bla v arestu!

ANICA: Samo mjesec dana, draga moja!

ADELA: Zarad kraje pa klateža! Sej te poznam še od prej, ti stara zdrasana buša hrvaška!

ANICA: Ja pa stara zdrasana buša! Ti boš to meni rekla, ti – kranjska klobasa!

ADELA: Kar špegu vzem pa se poglej! Še vojak te ne marajo več! Sploh ne vem, zakaj te ma šefica še u skupin.

ANICA: Zato, jer sam ja uvijek bila zdrava!

KRISTINA: Táko je!

ANICA: Ajde, reci, koliko si ti triperjev preboljela? Ja sam stranke bar birala!

KRISTINA: Boljše, da si tiho, koza kranjska!

ADELA: Jezik za zóbe, cafuta češka!

ERŽIKA: Pucflek Janoš tebi rekla mršava kôbila!

ANICA: A tebi su svi rekli butasto mádžarsko dupe!

¹Odlomek iz uprizoritvenega besedila *Kurbe* v Šentjakobskem gledališču v sezoni 1994/95 (osebni arhiv).

Maja Jaklin, Barbara Lečnik Spaić, Pia Fabijan, Lili Bačer Kermavner, Jerica Majerhold Ostrovšnik, Urška Klajn Marion in Ana Ribič

Dramsko besedilo seveda odpira več dimenzij in tako se za robustno vulgarnostjo, ki učinkuje sila komično, skriva druga, krhka in subtilna plat *balerin*, ki na trenutke prav presune.²

ŠEFICA: Kamorkoli se obrneš, sama puščoba. Ni tako, Pepina?

PEPINA: Med vsemi puščobami je najstrašnejša tista v človekovi duši.

ŠEFICA: E, to je tisto! Dragi otroci, življenje je strašno!

PEPINA: Saj bi še nekam bilo, ko bi ga sami ne kvarili.

ŠEFICA: Pa kako hitro mine!

PEPINA: Na žalost na svetu živimo samo zato, da crknemo.

ŠEFICA: Včasih mi res ni jasno, zakaj ljudje sploh živijo, če je vse tako zasrano.

PEPINA: Ljubezen do življenja je nekaj podobna ljubezni do ženske ali moškega. Naj se drugim zdi naše življenje še tako stupidno, ga imamo vseeno radi.

Tekst tako prinaša univerzalna sporočila: nikomur ne kaže slepo verjeti ali zaupati (še najmanj pa v vojni), za velikimi patriotskimi besedami se vedno skrivata pohlep in osebni interes, v političnih vodah najuspešneje krmarijo tisti, za katere bi človek mislil, da ne znajo šteti niti do pet ... Vsemu navkljub je zdrav razum vendarle močnejši od fanatične zaslepljenosti, iskrica upanja in ljubezni pa zmore tleti v še tako nemogočih razmerah.

Uprizoritev *Kurb* zahteva dobro kolektivno igro, režiser pa se mora s posebno pozornostjo posvetiti zlasti segmentu jezikovne podobe in govorne interpretacije dramske predloge, saj članice *baletne skupine* in tudi drugi dramski liki v svoje govorjenje vpletajo besedišče in melodiko nemščine, italijanščine, češčine, hrvaščine, madžarščine, angleščine ter dialektalne slovenščine. Ko se je po zgledu tujih gledališč od petdesetih let 20. stoletja naprej v slovenskem gledališkem prostoru začela uveljavljati sprostitev jezikovne norme in sta na odru lahko zaživela tako knjižni pogovorni kot neknjižni pogovorni jezik,³ je to pomenilo velik premik ter odprlo številne nove interpretativne možnosti.

² Odlomek iz uprizoritvenega besedila *Kurbe* v Šentjakobskem gledališču v sezoni 1994/95 (osebni arhiv).

³ Pojma knjižni pogovorni in neknjižni pogovorni jezik opredeljuje jezikoslovec Jože Toporišič v svoji monografiji *Slovenska slovnica* (poglavje *Zvrstnost slovenskega jezika*). Gre za splošno sprejeto teorijo jezikovnih zvrsti na Slovenskem.

Barbara Lečnik Spaić in Ana Ribič

Bistveno večja svoboda igralčevega govornega izraza kot umetniške kategorije seveda predstavlja svojevrsten igralski izziv, saj je pri odločitvi za katerokoli od zvrsti neknjižnega jezika potrebno paziti na pravšnjo mero, kar še posebej velja pri posnemanju tujščine ali narečne govornice, ki ne sme zaiti v cenen jezikovni diletantizem; jezik je kot izrazilo na odru pogosto dominanten, zato ga je v žanru komedije na prvi ravni treba oblikovati zelo precizno, na drugi pa se iz njega malo pozabavati – le tako bo zares učinkoval. Na vsak način se je treba izogniti skušnjavi posnemanja in jezikovnega poigravanja »na prvo žogo«, saj to vodi v cenen klišejski jezikovni diletantizem, česar si na odru ne želimo. Vemo, da je komedija lahko zares uspešna takrat, ko je igrana silno zares, a vendar z nekaj malega distance. Da lahko dobro deluje kot komedijski element, mora biti govornica vsakega od dramskih likov kar najbolj naravna in interpretativno prepričljiva; doseči tako raven odrskega govora – sploh če mora dramski lik s svojo govornico prinesiti informacijo, kateremu narodu pripada – je zahtevna naloga ne samo za ljubiteljskega, ampak tudi za profesionalnega igralca in igralko; ujeti ritem in melodijo nekega tujega jezika ali slovenskega dialekta, da učinkuje avtentično, zahteva veliko vaje, posluha za jezik ter zvrhano mero potrpežljivosti.

Andrej Stojan se je posodobitve prevoda Bruna Hartmana iz leta 1977⁴ lotil kar sam in skupaj z igralsko ekipo (v procesu študija smo spontano prispevali kup duhovitih domislic) ter ob pomoči naravnih govorcev posameznih jezikov oblikoval simpatično in živo odrsko izreko, ki je skupaj z drugimi dinamičnimi komičnimi situacijami sprožala salve smeha in številne aplavze na odprti sceni. Igralke prve šentjakobske postavitve *Kurb* smo svoje like najbrž dokaj posrečeno zgradile ne samo zaradi res domišljenega odrskega govora, ampak tudi zaradi dodanih subtilnih songov posameznih protagonistk, ki so ženskim likom omogočali hipne pobege v lastno intimo, v kateri so domovale toplina, nežnost in ranljivost. Péti jih je bil pravi užitek! Igralskemu ansamblu tokratne uprizoritve v režiji Jureta Ivanušiča glede izreke svetuje gledališka lektorica Tatjana Stanič, ena najvidnejših slovenskih strokovnjakinj za oblikovanje odrskega jezika. Ko spremljam proces študija predstave, vidim, kako pogumno se igralci in igralko spopadajo z izzivom oblikovanja govora svojih likov in igranja situacijske komike.

⁴ Originalni naslov drame je *Kurve*, prvič je bila objavljena v reviji Dubrovnik 1976, št. 3–4 str. 131–166.

Maja Jaklin, Samo Ravnikar in Urška Klajn Marion

Prav dobro jim gre. Trudijo se. Pri tem uživajo. To je pomembno. V ljubiteljstvu najbrž najbolj pomembno. Ko se trudiš, gradiš. Ko gradiš, zgradiš.

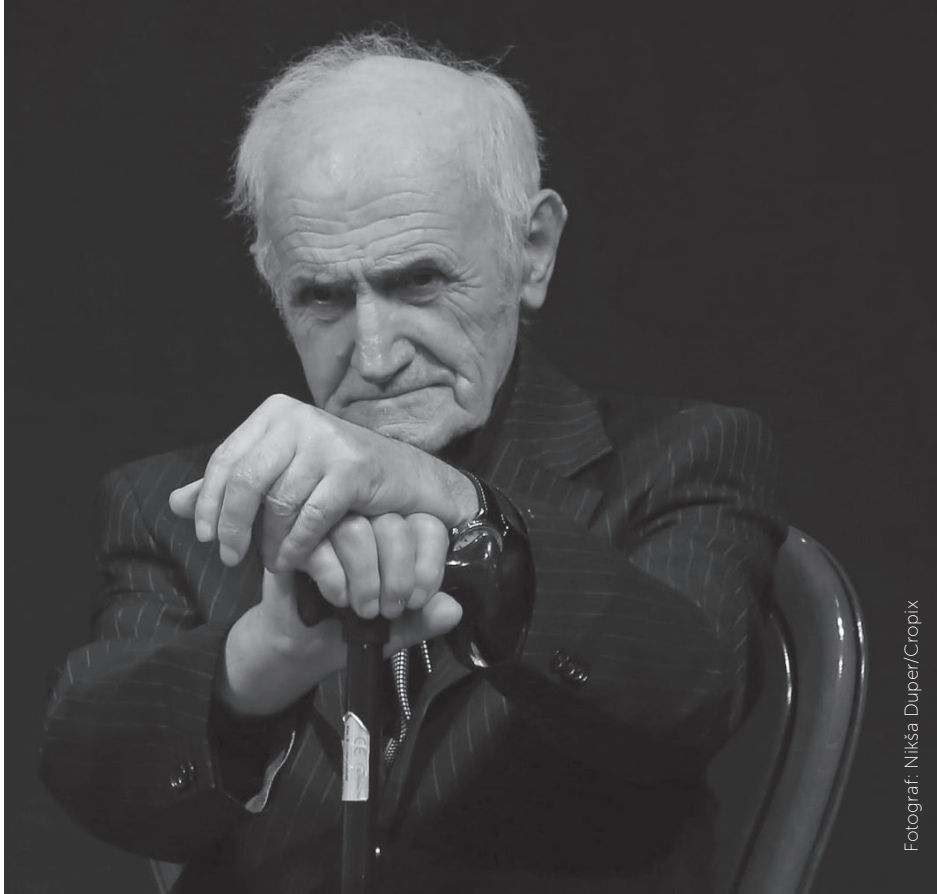
Imela sem to srečo, da sem najprej v vlogi Eržike in nato Pepine igrala v eni najuspešnejših predstav Šentjakobskega gledališča v njegovi zgodovini. V čast si štejem, da sem stala na odru skupaj s šentjakobskimi legendami Sonjo Pavšič, Anico Šinkovec, Danijem Šmonom, Tonetom Bertonclem ter nekaterimi, ki so leta 1995 komaj dobro stopili na pot gledališkega ljubiteljstva, danes pa so prekaljeni stebri tega teatra, ki več kot sto let goji žlahtno gledališko ljubiteljstvo, so prejemniki *matičkov*, Linhartovih plaket, Severjevih nagrad. Naše *Kurbe* so ostale na repertoarju kar šest sezon, v katerih smo odigrali 96 ponovitev ter z njimi navduševali občinstvo po vsej Sloveniji. Ostal je lep, prelep nostalgичen spomin, ostale so anekdote ... Tudi tej predstavi iz vsega srca kličem na mnoge ponovitve, naj žlahtna in polnokrvna, v svoji sporočilnosti še kako aktualna dolgo živi na šentjakobskem odru. Drage moje *balerine*, *artistke*, *umetnice*, *kurbe* ali kakorkoli že ste imenovane, rada sem bila z vami. Če zaključim z eno od replik v Šehovičevem besedilu: »Z največjim navdušenjem!«

Anica Horvat

Poročnik: Milostljiva, v takšnih situacijah človek lahko pozabi, kaj v resnici je. Vojska rodi heroje in strahopetce, pa tudi pošasti. Poznam dosti dobričin, ki jih je vojska popolnoma pokvarila.

Gregor Usenik in Pia Fabijan

Fotograf: Nikša Duper/Cropix

Feđa Šehović

(16. marec 1930, Bileća, Bosna in Hercegovina – 31. januar 2025, Dubrovnik)

Feđa Šehović je bil hrvaški književnik, znan po svojih prispevkih k tako imenovanemu neozgodovinskemu romanu v hrvaški književnosti.

Leta 1954 je diplomiral iz jugoslavistike na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Po študiju je delal kot učitelj in novinar ter med letoma 1965 in 1967 vodil Dramo Hrvaškega narodnega gledališča v Splitu. Od leta 1972 je bil direktor Znanstvene knjižnice v Dubrovniku, nato pa je med letoma 1989 in 1996 vodil Dom Marina Držića. Leta 1996 se je upokojil.

Šehović je bil tvoren pisatelj, ki je raziskoval predvsem teme, povezane z Dubrovnikom, pri čemer je pogosto uporabljal postmodernistične pristope. Njegova *Dubrovačka tralalalogija* je humoristično-satirični portret Dubrovnika in njegovih prebivalcev, morale ter običajev. Cikel sestavlja šest romanov: *Kazin* (1974), *Savršeno umorstvo* (1975), *Veljun* (1977), *De bello ragusino* (1980), *Dogon* (1980) in *Knjiga postanka* (1981). Roman *Kazin* je bil leta 2007 ponovno izdan pod naslovom *Dubrovački bordel: kazin bez cenzure*.

V osemdesetih letih prejšnjega stoletja je pod psevdonimom Raul Mitrovich objavil več zgodovinskih romanov, med njimi *Gorak okus duše* (1983), *Oslobađanje đavola* (1987) in *Uvod u tvrđavu* (1989). V teh delih je uporabljal postmodernistične tehnike (najdeni rokopis, fiktivna kronika) ter obravnaval zgodovinske dogodke kot alegorije za sodobna dogajanja. S tem je (skupaj z avtorji, kakršna sta Nedjeljko Fabrio in Ivan Aralica) postal eden od utemeljiteljev neozgodovinskega romana v hrvaški književnosti.

Med njegova poznejša dela sodijo zgodovinska romana *Svi kapetanovi brodolomi* (1992) in *Prokleta ergela* (2009) ter petdelna družinska saga *Ilijasbegovići: cronica travuniana* (2006), ki vključuje romane *Ilijas-beg: kapetan trebinjski* (1999), *Inšallah* (2000), *Begovina* (2001), *Dubrovački intermezzo* (2001) in *Od Mostara do Haaga* (2001).

Poleg proze je Šehović prispeval tudi k dramski literaturi. Debitiral je leta 1959 z dramo *Raskršća*, kasneje pa je napisal komedije z lokalno tematiko, kakršni sta *Kurve* (1974) in *Katarina Druga* (1984).

Feđa Šehović je s svojim obsežnim opusom in inovativnimi pristopi pomembno vplival na hrvaško književnost ter ostaja cenjen avtor tako v domovini kot zunaj nje.

Vir: Enciklopedia.hr

SEVERJEVA NAGRADA ZA IGRALSKO STVARITEV V SLOVENSLEM LJUBITELJSKEM GLEDALIŠČU

SREČKO KERMAVNER

Srečko Kermavner je član Šentjakobskega gledališča Ljubljana že enainštirideseto sezono. S svojim predanim delom, talentom in igralsko disciplino je že v zgodnjih letih opozoril nase ter se uveljavil kot eden prodornejših mlajših igralcev ansambla. V zadnjih letih je njegova igralska kariera dosegla nove vrhunce. Njegova velika vloga je lik Vladimirja v Beckettovem *Čakanju Godota*. Ustvari ga izjemno prepričljivo in konsistentno z mojstrskim preigravanjem neverjetno širokega diapazona čustev in stanj - od burkaške klovnade prek sugestivne poetičnosti do globokih intelektualnih premislekov o smislu življenja. Med občutji prehaja suvereno: včasih vihravo in nenadno, drugič zadržano, v na videz neodločnem omahovanju. Zahtevno dramsko predlogo osmišlja z navidezno lahkotnostjo in dobro odmerjenim ludizmom ter skrbjo za detajle. Prav poseben je njegov odrski govor; ta se vešče giblje med različnimi jezikovnimi ravni in interpretativnimi modusi. Srečko Kermavner je z Vladimirjem ponovno dokazal, da je scela izjemen igralec, ki svoj talent vodi in usmerja s spretnim obvladovanjem različnih igralskih tehnik in znanj ter z bogatimi izkušnjami.

Strokovna žirija 54. podelitve Severjevih nagrad Sklada Staneta Severja v sestavi Zala Dobovšek, Barbara Rogelj, Staša Mihelčič, Tea Rogelj, Branko Jordan.

Gregor Usenik – trideset let

Sprašujem se, ali bi nemara bilo mogoče, da danes ne bi pisal o Gregorju kot vidnem članu Šentjakobske družine. Zdi se mi skoraj nemogoče. Pot v Šentjakobsko gledališče in na njegov oder mu je bila tlakovana že pred devetdesetimi leti, ko je v gledališče prišel njegov dedek Bogomil Milo Gornik in v njem pustil izjemen pečat. Ustvaril je 49 vlog in odigral 727 predstav, bil je tudi scenograf, inscenator se je takrat reklo. Nekaj časa je bil v Šentjakobskem gledališču tudi redno zaposlen, in sicer kot vodja predstave - inspicient.

V zakonu z Olgo se jima je rodila Maja Gornik, ki je v Šentjakobu spoznala svojega bodočega moža Janeza Usenika, že uveljavljenega igralca. Iz njune ljubezni sta se jima rodila Janez in Gregor, oba naša dolgoletna člana. Danes bom pisal o Gregorju, ki je v teh letih dopolnil trideset šentjakobskih let.

Gregor Usenik se je odrskim deskam zapisal v gledališkem letu 1993/94, čeprav je res, da je na oder stopil že nekoliko prej, in sicer v gledališkem letu 1986/87, ko je še kot otrok nastopal v predstavi *Vžigalnik*. V isti sezoni je dobil še vlogi vojaka v *Vstajenju večnega zdomca Jozefa Švejka* in trobentača v otroški predstavi *Pravljica in dedek Mraz*. Po nekaj letih je vonj odrskih desk spet zavel in Gregorja zvalil k resnejšemu in trajnejšemu sodelovanju. K igranju ga je spodbujala tudi očetova sestrična Erna, takrat že uveljavljena igralka nosilnih vlog in pozneje častna članica gledališča. Ko je sprejel vlogo v *Zgodbi o desetem bratu*, ga je med drugimi opazil tudi velik poznavalec in kritik uprizoritev Šentjakobskega gledališča Vladimir Frantar; v oceni je zapisal, da »ga je z nastopom presenetil pogumni in samozavestni nastop Grege Usenika v vlogi Marjana.« V naslednji sezoni je bil zaseden kar v petih predstavah, med njimi tudi v legendarni predstavi *Kurbe Feđe Šehovića*, in sicer kot oficir UF; gre za zanimiv in kompleksen lik, ki predstavlja družbene in moralne konflikte v času dogajanja zgodbe. Tudi v predstavi *Voda* ni ostal neopažen; v njej sta z bratom Janezom igrala zanimiva ženina: »... Janez Usenik kot sprva plašni, a nato vse bolj uporni Tinče, ter Grega Usenik kot ponosni, jeznoriti trgovčev sin Martin ...«, kakor je ocenil kritik Vladimir Frantar. Sledilo je veliko vlog v šentjakobskih uspešnicah, veliko ponovitev tako doma kot na gostovanjih.

Pred vstopom v novo tisočletje je v skupini drugih članov upravnega odbora štiri leta bdela nad delovanjem in programsko usmeritvijo gledališča.

Leta 2003 je prejel priznanje, bronasto Linhartovo značko za 10 let dela v gledališču - za seboj je imel odigranih 22 vlog in 434 nastopov, zaradi službenih obveznosti pa je moral gledališko ustvarjanje za nekaj časa potisniti na stran. Ob podelitvi priznanja je bilo izraženo upanje, »da se nam bo kmalu ponovno pridružil in svojim vlogam dodal še kakšno novo.« Res je je vrnil in leta 2008 na predstavi *Prevzetnost in pristranost* slavil svoj 500. nastop. Nato je dobil še Linhartovo zlato

»Krog se sklene: država, ki jo vodijo kurbe in vseh vrst politični prebarvanci - torej kurbe takšne in drugačne - bo seveda spet propadla in komedija se bo lahko ponovila spet od začetka.«

Miha Trefalt

Povzeto iz gledališkega lista Kurbe, sezona 1995/1996

značko za petnajst let dela v gledališču in druga priznanja: priznanje za moško vlogo v *Bogu masakra*, harlekina za posebne dosežke v predstavi *Resnica* in harlekina za epizodno vlogo v predstavi *Kripl iz Inishmaana*.

Leta 2012 mu je umrl oče Janez, 2015 leta pa je ponovno bil izvoljen v upravni odbor.

Ob koncu gledališkega leta 2015/16 je Gregor kot vršilec dolžnosti direktorja prispeval k stabilizaciji gledališča, kar je omogočilo nemoten prehod na novo vodstvo.

Po 10704 dneh (skoraj tridesetih letih) se Gregor spet vrača s predstavo *Kurbe* v vlogi Dietlerja. Gre za lik, ki ima pomembno nalogo v okviru raziskovanja tem, kot so družbena pričakovanja, seksualnost, odnosi in osebna identiteta; najde se v okolju likov, ki se ukvarjajo z iskanjem smisla življenja in svojega mesta v svetu.

Vsi, ki imamo radi Šentjakob, Gregorju ob jubileju čestitamo za skoraj petdeset izvrstnih vlog in skoraj devetsto nastopov in si želimo, da bi nas in gledalce še dolgo razveseljeval s svojo umetnostjo.

Peter Teichmeister

Fotograf: Dornen Pal

Ivan Kostanjevec

12. februarja 1933 je Šentjakobski oder v Slovincu objavil oglas, da »rabljeno orodje ključavničarsko in mizarско kupi«.

Konec junija 1959 je Mestni dom zapustila gasilska brigada in »za novo mizarско delavnico je gledališče nabavilo žago-cirkularko s pripadajočim elektromotorjem. Vsa mizarška dela bo odslej gledališče lahko opravilo doma v lastni mizarški delavnici in ne bo

več treba več voziti lesa v obdelavo v druge mizarске delavnice. Gledališče bo odslej delalo v veliko povoljnejših pogojih, kar bo imelo gotovo ugodne posledice za nadaljnjo rast gledališča.«

1. april 1988. 92. dan in 13. teden v letu. Vreme: hladno, zimsko, deževno, le nekaj stopinj nad ničlo. Na prvem programu televizije je bila na sporedu 3. epizoda nemške nadaljevanke *Kir Royal*, mesec dni prej je umrl Frane Milčinski Ježek, nekoč igravec v *Šentjakobu*. In tisti petek 1. aprila leta 1988 – na dan premiere sodobne drame *Ozri se v gnevu* – se je v Šentjakobskem gledališču kot mizar zaposlil Ivan Kostanjevec. Z mizarjem Milanom Hrastom sta morala takoj postaviti sceno za premiero, pregledati zadnje podrobnosti, potem pa ju je že v naslednjih dneh čakalo gostovanje v Ilirski Bistrici, Trebnjem in italijanski Gorici s predstavama *Zdravnik po sili* in *Vpliv gama žarkov na rast rumenih marjetic*. Priložnosti za učenje torej na pretek.

19. novembra 1988 je v gledališkem listu za predstavo *Razkrinkana morala* med scenskimi delavci in izdelovalci scene prvič natisnjeno njegovo ime. In od takrat dalje vselej. V nekaj več kot šestintridesetih letih dela v našem gledališču je vodil izdelavo in postavitev (ali sodeloval pri tem) več kot pet tisoč scen doma in na gostovanjih. Ni odra v slovenskem prostoru, kjer ne bi poznali Ivana. Pa tudi širše – med našimi zamejci v Avstriji ali Italiji.

30. decembra 2024 se je Ivan Kostanjevec upokojil, ko je dopolnil najdaljšo delovno dobo v našem društvu od vseh kadarkoli zaposlenih v zgodovini Šentjakobskega gledališča Ljubljana.

Več kot pol življenja spominov in dogodivščin. Spominov in dogodivščin za debelo knjigo. Morda jo bo napisal, spomin ima dober, časa in mirnih let pa je pred njim še veliko. Najmanj tretjina. Zagotovo!

Peter Teichmeister

Retrospektiva *KURBE*
v režiji Andreja Stojana,
sezona 1995/1996

Družina Šentjakobskega gledališča je stara več kot 100 let. Od takrat so igralci odigrali več kot 620 premier z 12.500 ponovitvami. Obstaja pa seveda še večja družina – vi, obiskovalci. Več kot 2.000.000 ljudi si je ogledalo predstave našega gledališča. Zaradi vas in nas to gledališče zares živi.

DARILNA VSTOPNICA Šentjakobskega gledališča je lepo in izvirno darilo, ki bo razveselilo vaše najdražje, vaše prijatelje in vaše poslovne partnerje. Vrednost darilne vstopnice je ugodnih 16 EUR; in kar je najpomembneje: obdarovanec si sam izbere termin in predstavo, ki si jo želi ogledati. Kako do darilne vstopnice? Pišite na info@sentjakobsko-gledalisce.si ali pokličite v tajništvo uprave na telefon 031/225 230. Vse drugo prepustite nam. Darilno vstopnico lahko prevzamete osebno ali pa vam jo pošljemo po pošti skupaj z računom, ki ga je mogoče plačati tudi prek spletne banke. Podarite doživetje, sprostitvev in večer bogatih življenjskih zgodb.

PRODAJA - BLAGAJNA ŠGL:

Pri blagajni na Krekovem trgu 2 (vhod pri tunelu pod gradom) od ponedeljka do petka med 17:00 in 18:00 uro ali uro pred predstavo, telefon 031 708 369, ali pišite na e-naslov blagajna@sentjakobsko-gledalisce.si. Poleg na prodajnih mestih MOJE KARTE.SI je nakup vstopnic mogoč tudi v prostorih uprave na Vodnikovem trgu 5 (2. nadstropje) vsak delavnik med 11:00 in 12:00 uro, telefon 031 225 230, ali pišite na e-naslov info@sentjakobsko-gledalisce.si.

Izdajatelj: Šentjakobsko gledališče	Lektor: Renato Horvat
Direktor: Milan Golob	Celostna grafična podoba sezone: Saša Strnad
Umetniški vodja: Rok Andres	Grafično oblikovanje in priprava na tisk: Tatjana Jelenc Rot - Vangaro Design
Predsednica društva: Urška Koželj	Fotograf: Aleš Košir
Marketing in stiki z javnostjo: Saša Strnad	Tisk: Tiskarna Present
Organizator kulturnega programa: Srečko Kermavner	Uredniški odbor: Rok Andres, Milan Golob, Saša Strnad, Srečko Kermavner in Peter Teichmeister.

ISSN 1318-9093, št. 6

Šentjakobsko gledališče Ljubljana
Sezona 2024-2025

Dejavnost financirata Mestna občina Ljubljana in
Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Zahvala:

Čevljarstvu Aleš Beljan, Cvetličarni Šimenc in Optiki Feliks.

Prisrčno vabljeni v Šentjakobsko gledališče Ljubljana!